

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД УКООПСІЛКИ
«ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ»**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Вищого навчального закладу Укоопспілки
«Полтавський університет економіки і торгівлі»
18 квітня 2019 року № 88-Н

Форма № П-2.03.

Кафедра правознавства

ПРОГРАМА

навчальної дисципліни

«ДЕРДАВНА ВЛАДА І МІСЦЕВЕ САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ»

з підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти

Галузь знань	08 Право
--------------	----------

Спеціальність	081 Право
---------------	-----------

Освітньо-професійна програма	Право
------------------------------	-------

Полтава 2022 рік

Розробник /укладач програми:

Вікторія КАЮН – к.і.н., старший викладач кафедри правознавства
ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»

Програма навчальної дисципліни «Державна влада і місцеве самоврядування в Україні» обговорена і схвалена на засіданні кафедри правознавства, протокол засідання кафедри правознавства від 29 серпня 2022 р., № 1.

Завідувач (начальник) кафедри правознавства
д. ю. н., професор
_____ Галина ЛАВРИК

ПОГОДЖЕНО
Гарант освітньо-професійної програми «Право»
другого (магістерського) рівня вищої освіти
зі спеціальності 081 Право
д. ю. н., професор
_____ Галина ЛАВРИК

Анотація навчальної дисципліни

Державна політика у сфері місцевого самоврядування є важливим елементом внутрішньої політики держави. Сучасні політичні та економічні перетворення в Україні спрямовані на відновлення демократичних свобод, верховенства права і закону. Основою чинного законодавства України стає філософія пріоритету прав і свобод людини і громадянина, владні інституції реформуються з орієнтацією на забезпечення цих прав. Саме ефективність діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування має суттєвий і оперативний вплив на суспільні відносини, насамперед на зростання добробуту населення України, а це, власне, і є головною метою діяльності державних органів та органів місцевого самоврядування. Завдяки вивченню дисципліни «Державна влада і місцеве самоврядування в Україні» виробляються вміння і навички, необхідні для правотворчої, правозастосовчої, правоохоронної, експертно-консультаційної, організаційно-управлінської, науково-дослідної діяльності юриста.

Предметом навчальної дисципліни «Державна влада і місцеве самоврядування в Україні» є сукупність суспільних відносин, які складаються в процесі дослідження загальних закономірностей формування, становлення та розвитку системи органів державної влади та місцевого самоврядування в Україні.

Метою викладання навчальної дисципліни «Державна влада і місцеве самоврядування в Україні» є формування цілісного уявлення про сучасну правову доктрину і практику організації державної влади та місцевого самоврядування в Україні та основних умінь по застосуванню законодавства у цій сфері, активізація аналітичної діяльності студентів, а також практичних навичок діяльності правника.

Програма навчальної дисципліни «Державна влада і місцеве самоврядування в Україні» структурована згідно з особливостями організації навчального процесу. Важлива роль в програмі відводиться питанням, присвяченим організації системи органів державної влади в Україні, трансформації та інституціоналізації системи органів державного управління в Україні, організації системи органів місцевого самоврядування та механізми взаємодії з державною владою в Україні.

Програма навчальної дисципліни складається з двох логічно взаємопов'язаних модулів.

Модуль 1. Політико-правовий вимір системи органів державної влади в Україні.

Модуль 2. Організаційно-правова основа місцевого самоврядування в Україні.

Streszczenie dyscypliny naukowej

Polityka państwa w zakresie samorządu terytorialnego jest ważnym elementem polityki wewnętrznej państwa. Współczesne przemiany polityczne i gospodarcze na Ukrainie mają na celu przywrócenie swobód demokratycznych, rządów prawa. Filozofia priorytetowego traktowania praw i wolności człowieka i obywatela staje się podstawą obecnego ustawodawstwa Ukrainy, reformowane są instytucje władzy z ukierunkowaniem na zapewnienie tych praw. To właśnie efektywność działań organów państwowych i samorządowych ma istotny i operacyjny wpływ na stosunki społeczne, przede wszystkim na wzrost dobrobytu ludności Ukrainy, a to jest de facto głównym celem działalności organów państwowych i samorządowych. Dzięki studiowaniu dyscypliny „Władza państwowa i samorząd terytorialny na Ukrainie” rozwijane są umiejętności i zdolności niezbędne do stanowienia prawa, egzekwowania prawa, doradztwa eksperckiego, zarządzania organizacją, działalności badawczej prawnika .

Przedmiotem dyscypliny edukacyjnej „Władza państwowa i samorząd terytorialny na Ukrainie” jest zespół stosunków społecznych, które kształtują się w procesie badania ogólnych wzorców kształtowania się, kształtowania i rozwoju systemu władzy państwowej i samorządu terytorialnego rząd na Ukrainie.

Celem nauczania dyscypliny edukacyjnej „Władza państwowa i samorząd terytorialny na Ukrainie” jest kształtowanie całościowego spojrzenia na współczesną doktrynę i praktykę prawną organizacji władzy państwowej i samorządu terytorialnego na Ukrainie oraz podstawowych umiejętności w zakresie stosowania ustawodawstwa w tym zakresie, aktywizacja działań analitycznych studentów, a także praktycznych umiejętności prawnika.

Program dyscypliny edukacyjnej „Władza państwowa i samorząd terytorialny na Ukrainie” jest skonstruowany zgodnie ze specyfiką organizacji procesu edukacyjnego. Ważną rolę w programie zajmują zagadnienia poświęcone organizacji ustroju państwowego władz na Ukrainie, przemiany i instytucjonalizacja systemu władz państwowych na Ukrainie, organizacja systemu organów samorządu terytorialnego oraz mechanizmy interakcji z władzami państwowymi na Ukrainie.

Program dyscypliny akademickiej składa się z dwóch logicznie powiązanych ze sobą modułów.

Moduł 1. Polityczny i prawny wymiar systemu władz państwowych na Ukrainie.

Moduł 2. Podstawy organizacyjno-prawne samorządu terytorialnego na Ukrainie.

Annotation of educational discipline

State policy in the field of local self-government is an important element of the state's internal policy. Modern political and economic transformations in Ukraine are aimed at restoring democratic freedoms, the rule of law. The philosophy of prioritizing the rights and freedoms of man and citizen becomes the basis of the current legislation of Ukraine, the power institutions are reformed with an orientation to ensuring these rights. It is the effectiveness of the activities of state authorities and local self-government bodies that has a significant and operational impact on social relations, primarily on the growth of the welfare of the population of Ukraine, and this, in fact, is the main goal of the activities of state and local self-government bodies. Thanks to the study of the discipline "State power and local self-government in Ukraine", the skills and abilities necessary for law-making, law enforcement, law enforcement, expert-consulting, organizational-management, research activities of a lawyer are developed.

The subject of the educational discipline "State power and local self-government in Ukraine" is a set of social relations that are formed in the process of researching the general patterns of formation, formation and development of the system of state authorities and local self-government in Ukraine.

The purpose of teaching the educational discipline "State Power and Local Self-Government in Ukraine" is the formation of a holistic view of the modern legal doctrine and practice of the organization of state power and local self-government in Ukraine and basic skills in the application of legislation in this area, activation of students' analytical activities, as well as practical skills activities of a lawyer.

The program of the educational discipline "State power and local self-government in Ukraine" is structured according to the peculiarities of the organization of the educational process. An important role in the program is given to issues devoted to the organization of the system of state authorities in Ukraine, the transformation and institutionalization of the system of state authorities in Ukraine, the organization of the system of local self-government bodies and mechanisms of interaction with the state authorities in Ukraine.

The program of the academic discipline consists of two logically interconnected modules.

Module 1. Political and legal dimension of the system of state authorities in Ukraine.

Module 2. Organizational and legal basis of local self-government in Ukraine.

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Державна влада і місцеве самоврядування в Україні» укладена відповідно до освітньо-професійної програми «Право», розробленої на підставі стандарту вищої освіти зі спеціальності 081 Право галузі знань 08 Право для другого (магістерського) рівня вищої освіти, затвердженого та введеного в дію наказом Міністерства освіти і науки України від 20 липня 2022 року № 643.

Процес державотворення України характеризується багаточисленними реформами, які спрямовані на розвиток демократичних засад у формуванні і діяльності органів публічної влади. В той же час має бути впорядковано напрями зростання ефективності та економічності функціонування системи публічної влади в умовах її детермінованості волею народу і конституційними приписами підвищення функціональної результативності роботи державного апарату та системи місцевого самоврядування.

Особливого значення набуває як дослідження чинного законодавства, що регламентує організацію роботи органів публічної влади, так і підготовка кваліфікованих кадрів, здатних успішно працювати в нових політико-правових умовах. Завдяки вивченню курсу «Державна влада і місцеве самоврядування в Україні» виробляються вміння і навички, необхідні для правотворчої, правозастосовчої, правоохоронної, експертно-консультаційної, організаційно-управлінської, науково-дослідної діяльності юриста.

Предметом навчальної дисципліни «Державна влада і місцеве самоврядування в Україні» є сукупність суспільних відносин, які складаються в процесі дослідження загальних закономірностей формування, становлення та розвитку системи органів державної влади та місцевого самоврядування в Україні.

Метою викладання навчальної дисципліни «Державна влада і місцеве самоврядування в Україні» є формування цілісного уявлення про сучасну правову доктрину і практику організації державної влади та місцевого самоврядування в Україні та основних умінь по застосуванню законодавства у цій сфері, активізація аналітичної діяльності студентів, а також практичних навичок діяльності правника.

Завданнями вивчення навчальної дисципліни «Державна влада і місцеве самоврядування в Україні» є засвоєння питань, які стосуються опанування теоретичних і прикладних знань про організацію державної влади та місцевого самоврядування в Україні; розуміння організаційно-правових, інституційних, територіальних, матеріально-фінансових аспектів реформи децентралізації влади; засвоєння знань про європейський досвід модернізації територіальної організації влади та міжнародні стандарти у цій сфері; опанування навичок логічного, критичного і системного аналізу практики здійснення регіональної політики в Україні; розуміння правових та інституційних аспектів взаємодії органів державної влади та місцевого самоврядування.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

– ознайомитися з поняттями, принципами та вимогами належного урядування, вміння критично оцінювати рівень імплементації стандартів належного урядування в системі органів державної влади та місцевого самоврядування;

– проводити аналіз функціонально-компетенційної специфіки діяльності органів місцевого самоврядування та здатності пропонувати шляхи вирішення компетенційних конфліктів у діяльності органів публічної влади;

– визначати прогалини та колізії правового регулювання статусу та організації роботи органів державної влади і місцевого самоврядування, а також способи їх подолання;

– розуміти теоретичні та прикладні проблеми нормотворчого процесу в органах державної влади та місцевого самоврядування;

– отримати уявлення про особливості публічної комунікації в діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування;

– виявляти актуальні проблеми реалізації прав громадян в діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування;

– розуміти та вміти тлумачити етичні стандарти державної служби та служби в органах місцевого самоврядування.

Вивчення навчальної дисципліни «Державна влада і місцеве самоврядування в Україні» забезпечує формування у здобувачів вищої освіти **загальних і спеціальних компетентностей** та досягнення **результатів навчання**, визначених освітньо-професійною програмою «Право», розробленою на підставі стандарту вищої освіти зі спеціальності 081 Право галузі знань 08 Право для другого (магістерського) рівня вищої освіти, а саме:

загальних компетентностей:

– здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу (ЗК 1);

– здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел (ЗК 3);

– здатність приймати обґрунтовані рішення (ЗК 07);

спеціальних (фахових, предметних) компетентностей:

– здатність застосовувати принципи верховенства права для розв’язання складних задач і проблем, у тому числі, у ситуаціях правової невизначеності (СК 1);

– здатність обґрунтовувати та мотивувати правові рішення, давати розгорнуту юридичну аргументацію (СК 6);

– ухвалювати рішення у ситуаціях, що вимагають системного, логічного та функціонального тлумачення норм права, а також розуміння особливостей практики їх застосування. (СК 10).

Програмні результати навчання відповідно до освітньо-професійної програми «Право», розробленої на підставі стандарту вищої освіти зі спеціальності 081 Право галузі знань 08 Право для другого (магістерського) рівня вищої освіти:

– оцінювати природу та характер суспільних процесів і явищ, і виявляти розуміння меж та механізмів їх правового регулювання (РН 1);

– проводити збір, інтегрований аналіз та узагальнення матеріалів з різних джерел, включаючи наукову та професійну літературу, бази даних, цифрові, статистичні, тестові та інші, та перевіряти їх на достовірність, використовуючи сучасні методи дослідження (РН 3);

– обґрунтовано формулювати свою правову позицію, вміти опонувати, оцінювати докази та наводити переконливі аргументи. (РН 6);

– оцінювати достовірність інформації та надійність джерел, ефективно опрацьовувати та використовувати інформацію для проведення наукових досліджень та практичної діяльності (РН 8);

– генерувати нові ідеї та використовувати сучасні технології у наданні правничих послуг (РН 09);

– аналізувати та оцінювати практику застосування окремих правових інститутів (РН 13).

Програма навчальної дисципліни «Державна влада і місцеве самоврядування в Україні» структурована згідно з особливостями організації навчального процесу. Важлива роль в програмі відводиться питанням, присвяченим організації системи органів державної влади в Україні, трансформації та інституціоналізації системи органів державного управління в Україні, організації системи органів місцевого самоврядування та механізми взаємодії з державною владою в Україні.

Програма навчальної дисципліни складається з двох логічно взаємопов'язаних модулів.

Модуль 1. Політико-правовий вимір системи органів державної влади в Україні.

Модуль 2. Організаційно-правова основа місцевого самоврядування в Україні.

Навчальна дисципліна є **вибірковою**.

Форма підсумкового контролю знань: **залік**.

Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Модуль 1. Політико-правовий вимір системи органів державної влади в Україні

Розділ 1. Організація системи органів державної влади в Україні.

Тема 1. Основи організації системи органів державної влади

Поняття органу державної влади. Ознаки органу державної влади: правова основа формування і діяльності; автономність у відповідній сфері діяльності; принцип ієрархічності в здійсненні повноважень; функціональна структура; фінансування з державного бюджету; статус юридичної особи та ін. Державні установи та підприємства. Проблема співвідношення правових і політичних складових в діяльності органів державної влади.

Класифікація органів державної влади: за характером і змістом діяльності; за сферою здійснення основних завдань і функцій; за рівнем компетенції, політичною та юридичною силою; за способом утворення; за порядком або системою управління; за часом функціонування та ін.

Поняття механізму держави, системи органів державної влади, апарату держави. Ознаки системи органів державної влади: правова основа формування і діяльності; цілісна структурна ієрархічна організація; функціональна диференціація органів влади відповідно до принципу поділу влади; система юридично оформлених державних органів та ін.

«Поділ влади» як принцип організації системи органів державної влади. Загальна характеристика трьох гілок влади: законодавчої, виконавчої, судової. Система «стримувань і противаг» органів законодавчої, виконавчої і судової влади. Основні сфери взаємовідносин органів влади в рамках системи «стримувань і противаг».

Тема 2. Етапи формування системи органів державної влади в Україні.

Юридичне закріплення державності України та формування нових органів влади в 1990-1991 рр.

Суперечності розвитку державно-владної системи України в кін. 1991-1995 рр. Основні засади організації та функціонування державної влади за Конституційним Договором 1995 р.

Співвідношення повноважень законодавчої, виконавчої та судової влади за Конституцією 1996 р. Переваги і недоліки Конституції 1996 р.

Конституційна реформа 2004 р. Політичні передумови прийняття конституційної реформи. Завдання реформи в сфері перерозподілу повноважень між президентом, парламентом і урядом. Труднощі процесу імплементації конституційних змін. Результати політичної реформи.

Кризові явища в сфері функціонування парламенту та взаємовідносин вищих органів державної влади України в 2006-2007 рр.

Політичні та правові наслідки рішення Конституційного Суду від 1 жовтня 2010 р. для сучасного етапу вітчизняного державотворення.

Політична криза 2013 року. Дострокові президентські та парламентські вибори в Україні.

Розвиток державно-владної системи України з 2014 року.

Тема 3. Конституційний механізм розподілу та функціонування системи органів державної влади в Україні.

Механізм функціонального розподілу державної влади в сучасній Україні.

Органи законодавчої, виконавчої і судової влади за Конституцією України, їх основні функції. Структура системи вищих органів державної влади в Україні.

Система «стримувань і противаг» органів державної влади за Конституцією України. Суб'єкти системи «стримувань і противаг». Реалізація механізму «стримувань і противаг» у законодавчому і бюджетному процесах, у визначенні основних напрямків внутрішньої та зовнішньої політики, у кадровій політиці, у достроковому припиненні повноважень органів влади і посадових осіб. Фактори нестабільності системи «стримувань і противаг» в сучасній Україні.

Розділ 2. Трансформація та інституціоналізація системи органів державного управління в Україні.

Тема 4. Інститут президентства в Україні.

Походження і сутність інституту президентства. Розуміння інституту президентства в юридичній та політичній науках. Конституційне визначення «Президент України». Основні напрямки досліджень інституту президентства у вітчизняній науці. Документальні матеріали щодо розвитку інституту президентства в Україні.

Етапи розвитку інституту президентства в незалежній Україні: загальна характеристика. Підстави введення посади президента в незалежній Україні. Причини, що зумовили трансформаційні процеси інституту президентства в 1991-2019 рр.

Запровадження і утворення інституту президентства в незалежній Україні (1991-1995 рр.). Нормативно-правове заснування посади президента. Перші вибори Президента України 1 грудня 1991 р. Повноваження Президента України на поч. 1990-х рр. Особливості процесу політичного утворення інституту президентства. Протистояння між представниками Президента та головами рад і головами виконкомів місцевих рад в 1992-1993 рр. Суперечності в трикутнику «Президент-Прем'єр-міністр-Верховна рада» у 1992-1994 рр. Позачергові вибори Президента України 1994 р.

Повноваження Президента України відповідно до Конституційного договору 1995 р. Місце Президента в системі органів державної влади за Конституцією України 1996 р. Повноваження Президента як глави держави. Повноваження Президента України у відносинах з Верховною Радою. Повноваження Президента щодо виконавчої і судової влади.

Розвиток президентських інституцій в 1996-2004 рр. Вдосконалення законодавства про вибори Президента України. Вибори Президента України в 1999 р. Політичні складові Указу Президента «Про проголошення всеукраїнського референдуму за народною ініціативою» від 15 січня 2000 року.

Конституційно-правовий статус президента в контексті конституційної реформи 2004 р. Президентські вибори 2004 р., їх наслідки для конституційно-правового і політичного розвитку України. Обмеження кадрових повноважень Президента. Розширення підстав щодо дострокового припинення Президентом повноважень парламенту. Конституційно-правові та політичні резерви впливу Президента на політичний процес. Роль і місце Президента в політичних кризах в сучасній Україні. Політична криза в Україні та дострокові вибори Президента України 2014 р.

Особливості виборчої кампанії 2019 року.

Тема 5. Верховна рада України як інститут законодавчої влади в Україні.

Парламентаризм як історично зумовлений результат суспільно-політичного розвитку. Сучасний стан функціонування інституту парламентаризму. Проблеми визначення парламентаризму в сучасних соціальних науках. Основні напрямки досліджень інституту парламентаризму у вітчизняній науці.

Передісторія представницького законотворення в Україні. Віче Київської Русі. Козацька Генеральна Рада. Центральна Рада та Генеральний Секретаріат. Українська Народна Республіка. Верховна Рада УРСР. Проблема вибору моделі законодавчої влади в незалежній Україні.

Еволюційний шлях Верховної Ради України як інституту законодавчої та представницької влади. «Доконституційний» період розвитку Верховної Ради (1990-1996 рр.). Політичне структурування Верховної Ради (1990-1994 рр.). Суперечності між президентом і парламентом в 1992-1994 рр. Позачергові вибори Верховної Ради 1994 рр. Виборчий закон 1993 р. і його негативні наслідки для формування складу Верховної Ради II скликання. Конституційний договір 1995 р. між Верховною Радою України та Президентом України.

Розвиток парламентських інституцій в умовах президентсько-парламентської форми правління (1996-2004 рр.). Повноваження Верховної Ради за Конституцією України. Структура Верховної Ради. Правові й політичні аспекти розподілу повноважень між Верховною Радою та Президентом України. Парламентські вибори 1998 та 2002 рр. і особливості структурування українського парламенту за пропорційно-мажоритарним принципом.

«Помаранчева революція» 2004 р. і запровадження парламентарно-президентської форми правління. Зміни в повноваженнях Верховної Ради України за Законом України «Про внесення змін до Конституції України» від 8 грудня 2004 р.: розширення кадрових і контрольних повноважень парламенту; збільшення строку повноважень Верховної Ради; розширення підстав дострокового припинення повноважень народних депутатів України та ін.

Переваги та недоліки зміни повноважень Верховної Ради України за конституційною реформою.

Наслідки застосування пропорційної виборчої системи підчас виборів до Верховної Ради в березні 2006 року. Політична криза і позачергові вибори народних депутатів восени 2007 р.

Відміна конституційної реформи. Парламентські вибори 2012 року та їх наслідки. Політична криза в Україні, дострокові вибори до Верховної ради 2014 року.

Вибори до Верховної ради України 2019 року.

Тема 6. Система органів виконавчої влади в Україні.

Поняття і загальна характеристика системи виконавчої влади в Україні. Суб'єкти виконавчої влади в Україні: органи загальної компетенції – вищі органи у системі органів виконавчої влади; органи спеціальної компетенції – центральні органи державної виконавчої влади; місцеві органи державної виконавчої влади. Принцип єдності системи органів виконавчої влади.

Етапи інституціоналізації виконавчої гілки влади та нормативного визначення механізмів й організаційних форм її здійснення в Україні. Трансформація виконавчих структур УРСР та створення виконавчої гілки влади демократичного зразка (1991-1992 рр.). Повноваження Президента України в рамках виконавчої гілки влади в пер. пол. 1990-х рр. Розбудова вертикалі органів виконавчої влади в 1992-1996 рр. Політичні складові Закону України «Про тимчасове делегування Кабінету Міністрів України повноважень видавати декрети у сфері законодавчого регулювання» (1992 р.) Умови діяльності Кабінету Міністрів України за Конституційним договором 1995 р.

Нова концепція виконавчої влади за Конституцією 1996 р. Повноваження Кабінет Міністрів як вищого органу у системі органів виконавчої влади. Проблема дуалізму здійснення виконавчої влади між Президентом України та Кабінетом Міністрів України.

Зміни порядку формування та функціонування Кабінету Міністрів та центральних органів виконавчої влади за Законом України «Про внесення змін до Конституції України» від 8 грудня 2004 року: зміни у кадровому напрямку (щодо порядку призначення і звільнення керівників органів виконавчої влади); зміни в організаційному напрямі (щодо створення, реорганізації та ліквідації органів виконавчої влади); зміни в розпорядчій діяльності та ін. Кабінет Міністрів у механізмі «стримувань і противаг» в організації державної влади в сучасній Україні.

Особливості реформування органів виконавчої влади з 2019 року.

Тема 7. Судова гілка влади в Україні.

Поняття судової влади і система її органів в Україні. Основні засади і принципи судочинства: законність, самостійність, незалежність, здійснення правосуддя лише судом, гласність, рівність учасників судового процесу, презумпція невинуватості, обов'язковість рішення суду та ін. Деполітизованість судової влади в правовій державі.

Розвиток інституцій судової влади в Україні. Концепція судово-правової реформи в Україні 1992 р. Система судоустрою і принципи здійснення судочинства за Конституцією України 1996 р. «Мала» судова реформа 2001 р. Засади організації судової влади та здійснення правосуддя за Законом України «Про судоустрій» від 7 лютого 2002 р.

Конституційний Суд України як єдиний орган конституційної юрисдикції в Україні. Порядок формування і склад Конституційного Суду. Завдання, повноваження місце Конституційного Суду в системі судових органів. Конституційний Суд України у механізмі «стримувань і противаг». Проблема політизації діяльності Конституційного Суду.

Система судів загальної юрисдикції України. Структура системи судів загальної юрисдикції складала: місцеві суди; апеляційні суди, Апеляційний суд України; Касаційний суд України; вищі спеціалізовані суди; Верховний Суд України. Порядок утворення, структура та повноваження судів загальної юрисдикції.

Судова реформа в Україні.

Тема 8. Особливості реформування та діяльності правоохоронних органів в Україні. Створення антикорупційних органів.

Завдання, принципи діяльності прокуратури. Основні функції прокуратури. Система та структура органів прокуратури. Акти прокурорського реагування. Принципи організації і діяльності органів прокуратури. Основні функції і завдання прокуратури. Особливості реформування та діяльності органів прокуратури в Україні. Закон України «Про прокуратуру».

Загальна характеристика інституту Уповноваженого верховної Ради України з прав людини. Правовий статус Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини. Основні засади діяльності. Закон України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини». Права українського «омбудсмена».

Напрями реформування органів внутрішніх справ, створення поліції. Завдання і функції органів поліції. Нормативно-правове забезпечення реформи поліції.

Система органів юстиції України та правові основи і завдання її діяльності. Основні завдання та функції органів юстиції. Органи державної виконавчої служби. Закон України «Про нотаріат». Поняття, повноваження і система нотаріату в Україні. Посадові особи, які здійснюють нотаріальні дії. Види нотаріальних дій. Приватна нотаріальна діяльність. Заповіти та доручення, прирівнювані до нотаріально посвідчених. Права та обов'язки нотаріуса.

Завдання, система та організація діяльності Служби Безпеки України. Повноваження СБУ. Правовий статус діяльності органів державної безпеки. Закони України «Про оперативно-розшукову діяльність», «Про Службу Безпеки України». Контроль і нагляд за діяльністю Служби безпеки. Кадри Служби безпеки, їх правовий і соціальний захист.

Загальна характеристика діяльності адвоката. Поняття адвокатури. Принципи та організаційні форми діяльності адвокатури. Закон України «Про адвокатуру». Організаційні засади діяльності адвокатури.

Основні засади боротьби з корупцією в Україні. Нормативно-правова база запобіганню корупції. Створення антикорупційних органів. Національне антикорупційне бюро України (НАБУ), основні завдання, функції та цілі. Національне агентство з питань запобігання корупції (НАЗК) - центральний орган виконавчої влади України зі спеціальним статусом, функції та завдання. Спеціалізована антикорупційна прокуратура (САП) як самостійний структурний підрозділ Генеральної прокуратури України. Створення антикорупційного суду в Україні: проблеми та перспективи.

Модуль 2. Організаційно-правова основа місцевого самоврядування в Україні

Розділ 3. Організація системи органів місцевого самоврядування та механізми взаємодії з державною владою в Україні.

Тема 9. Система публічної влади на місцевому рівні в Україні

Організація публічної влади на місцевому рівні в Україні. Дуалізм публічної влади на рівні областей і районів.

Поняття системи місцевого самоврядування, її структура і особливості в Україні. Принципи місцевого самоврядування. Система та функції місцевого самоврядування в Україні. Гарантії місцевого самоврядування в Україні.

Місцеві державні адміністрації як місцеві органи державної виконавчої влади. Місцеве самоврядування як влада територіальних громад. Особливості правового статусу місцевих державних адміністрацій: районних і обласних, Київської та Севастопольської міських.

Стан і проблеми розвитку законодавства про місцеве самоврядування. Положення Конституції 1996 р. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» від 21 травня 1997 року. Перспективи місцевого самоврядування в Україні в контексті політичної і адміністративно-територіальної реформи. Законопроект 3207-1.

Взаємодія місцевих органів виконавчої влади з органами місцевого самоврядування. Проблеми розмежування функцій і повноважень органів місцевого самоврядування та місцевих державних адміністрацій у контексті концепцій адміністративної реформи та регіональної політики.

Тема 10. Децентралізація державної влади.

Децентралізація державної влади та субсидіарність: теорія, практика, проблеми імплементації європейських стандартів. Поняття та основні організаційно-правові механізми децентралізації влади. Європейські стандарти у сфері децентралізації влади, досвід їх імплементації.

Становлення та розвиток сучасної концепції децентралізації державної влади в Україні. Концепція реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні. Субсидіарність та забезпечення доступності публічних послуг. Реформа децентралізації влади: мета, завдання,

етапи, правове забезпечення, напрями та способи реалізації. Матеріально-фінансове забезпечення децентралізації державної влади.

Співробітництво територіальних громад: правова основа, принципи, суб'єкти. Проблеми реалізації організаційно-правових форм співробітництва територіальних громад. Проблеми імплементації положень Європейської хартії місцевого самоврядування в державно-правовій практиці України.

Тема 11. Територіальна організація державної влади та місцевого самоврядування у контексті правової реформи в Україні.

Правова реформа у сфері територіальної організації влади: основні етапи, цілі, завдання та пріоритети. Поняття, зміст та принципи територіальної організації влади.

Адміністративно-територіальний устрій як основа організації органів державної влади та місцевого самоврядування: проблеми правового регулювання та існуючого стану. Європейський досвід реформування адміністративно-територіального устрою. Базовий, субрегіональний та регіональний рівні територіальної організації влади. Добровільні об'єднання територіальних громад. Методика формування спроможних територіальних громад.

Реформування органів державної влади та органів місцевого самоврядування на районному рівні територіальної організації влади. Проблеми розмежування компетенції та матеріально-фінансової основи її здійснення між рівнями територіальної організації влади.

Правові, інституційні, організаційні, матеріально-фінансові, кадрові аспекти реформування територіальної організації державної влади та місцевого самоврядування

Тема 12. Правова політика у сфері регіонального розвитку: сучасний стан та напрями удосконалення.

Регіоналізація як напрям формування багаторівневого урядування. Європейські стандарти у сфері регіональної політики. Сталий розвиток: поняття та цілі.

Державна регіональна політика в Україні: цілі, завдання, принципи, пріоритети та основні напрями. Проблеми правового забезпечення регіонального розвитку в Україні. Порядок формування та реалізації регіональної політики. Стратегії регіонального розвитку. Інституційна система регіонального розвитку. Агенції регіонального розвитку.

Матеріально-фінансове забезпечення регіонального розвитку. Напрями та способи стимулювання розвитку регіонів. Державний фонд регіонального розвитку. Угоди регіонального розвитку. Правові аспекти подолання депресивності територій. Моніторинг державної регіональної політики.

Правове забезпечення та форми міжрегіонального та транскордонного співробітництва. Об'єднання єврорегіонального співробітництва. Проблеми представництва та захисту інтересів регіонів, напрями їх розв'язання.

Тема 13. Взаємодія органів місцевого самоврядування з органами державної влади.

Принципи взаємодії органів місцевого самоврядування з органами державної влади. Європейський досвід організації взаємодії органів публічної влади на територіальному рівні.

Правова основа взаємодії органів місцевого самоврядування з місцевими органами виконавчої влади в Україні. Інституційні способи взаємодії органів місцевого самоврядування з органами державної влади. Взаємодія асоціацій органів місцевого самоврядування з органами державної влади.

Здійснення органами місцевого самоврядування окремих повноважень органів виконавчої влади: правова основа, суб'єкти, система повноважень та матеріально-фінансове забезпечення їх виконання.

Державний контроль за виконанням органами місцевого самоврядування делегованих повноважень.

Договірні форми взаємодії органів місцевого самоврядування з органами державної влади. Проблеми законодавчого забезпечення державного нагляду у сфері місцевого самоврядування.

Рекомендовані джерела інформації

Нормативно-правові акти

1. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 року № 245к/96-ВР із змінами, внесеними згідно Закону України № 1401-VIII від 2 червня 2016 року // Відомості Верховної Ради України. – 2016. – № 28. – Ст. 532 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>.

2. Загальна декларація прав людини від 10.12.1948 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text

3. Європейська Хартія місцевого самоврядування від 15 жовтня 1985 року. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_036#Text

4. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 04.11.1950 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text

5. Конвенція Ради Європи № 108 від 1981 року «Про захист осіб у зв'язку з автоматизованою обробкою персональних даних». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_326#Text

6. Виборчий кодекс України від 19.12.2019 № 396-IX. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/396-20#Text>

7. Про державну службу: Закон України від 10.12.2015 № 889-VII. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19#Text>

8. Про державну таємницю: Закон України від 21.01.1994 № 3855-XII. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3855-12#Text>

9. Про доступ до публічної інформації: Закон України від 13.01.2011 № 2939-VI. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17#Text>

10. Про електронні довірчі послуги: Закон України від 05.10.2017 № 2155-VIII. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2155-19#Text>
11. Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 № 1700VII. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text>
12. Про засади державної регіональної політики: Закон України від 05.02.2015 № 156-VIII. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/156-19#Text>
13. Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах: Закон України від 05.07.1994 № 80/94-ВР. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80/94-%D0%B2%D1%80#Text>
14. Про інформацію: Закон України від 02.10.1992 № 2657-XII. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text>
15. Про Кабінет Міністрів України: Закон України від 27.02.2014 № 794-VII. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-18#Text>
16. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21.05.1997 № 280/97-ВР. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/280/97%D0%B2%D1%80>
17. Про місцеві державні адміністрації: Закон України від 09.04.1999 № 586-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/586-14#Text>
18. Про ратифікацію Європейської хартії місцевого самоврядування: Закон України від 15.07.97 р. №452/97-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/452/97-%D0%B2%D1%80>
19. Про деякі питання забезпечення документообігу у Верховній Раді України в електронній та паперовій формах: розпорядження Голови Верховної Ради України від 08.02.2021 р. № 19. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/19/21-%D1%80%D0%B3#Text>
20. Про службу в органах місцевого самоврядування: Закон України від 07.06.2001 № 2493-III. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2493-14#Text>
21. Про співробітництво територіальних громад: Закон України від 17 червня 2014 року № 1508-VII. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/150818#Text>
22. Про телекомунікації: Закон України від 18.11.2003 № 1280-IV. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1280-15#Text>
23. Про транскордонне співробітництво: Закон України від 24 червня 2004 року № 1861-IV. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1861-15#Text>
24. Загальні правила етичної поведінки державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування, затверджені Наказом Національного агентства України з питань державної служби від 05.08.2016 № 158. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1203-16#Text>
25. Положення про технічний захист інформації в Україні, затверджене Указом Президента України №1229/99 від 27.09.1999. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1229/99#Text>
26. Порядок обробки та захисту отриманих від суб'єктів надання інформації персональних даних під час здійснення верифікації та моніторингу державних

виплат, затверджений постановою Кабінету Міністрів України №405 від 03.04.2019. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/405-2019%D0%BF#Text>

27. Порядок обробки та захисту персональних даних, володільцем яких є Міністерство цифрової трансформації України, затверджений Наказом Міністерства цифрової трансформації України № 72 від 20.05.2020. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0495-20#Text>

28. Правила забезпечення захисту інформації в інформаційних, телекомунікаційних та інформаційно-телекомунікаційних системах, затверджені Постановою Кабінету Міністрів України № 373 від 29.03.2006. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/373-2006-%D0%BF#Text>

29. Case “Guseva v. Bulgaria” (2015). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://hudoc.echr.coe.int>

30. Справа “Rysovskyy v. Ukraine” (2012). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://hudoc.echr.coe.int>

31. Case “Lelas v. Croatia” (2010). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://hudoc.echr.coe.int>

32. Case “Serkov v. Ukraine” (2011). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://hudoc.echr.coe.int>

33. Case “Surek v. Turkey” (1999). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://hudoc.echr.coe.int>

34. Case “Renaud v. France” (2010). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://hudoc.echr.coe.int>

35. Case “Wyrych v. Poland” (2005). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://hudoc.echr.coe.int>

Основні інформаційні джерела:

36. Болдирєв С.В., Сидоренко О.О. Теоретично-правовий зміст децентралізації як державницького інституту. Державне будівництво та місцеве самоврядування. 2021. Вип. 41. С. 48 - 61.

37. Гаращук І. В. Сучасні аспекти теоретико-правового забезпечення реалізації принципу субсидіарності в процесі децентралізації в Україні. Державне будівництво та місцеве самоврядування: зб. наук. пр. Х.: Право, 2022. Вип. 43. С.154-164.

38. Державне будівництво і місцеве самоврядування в Україні: підручник / І. І. Бодрова, С. В. Болдирєв, В. О. Величко та ін.; за ред. С. Г. Серьогіної ; 4-те вид., переробл. та допов. Харків: Право, 2018. 392 с.

39. Державне будівництво і місцеве самоврядування: посіб. для підгот. до іспиту / С. Г. Серьогіна, О. Ю. Лялюк, І. І. Бодрова та ін. Харків: Право, 2020. 212 с.

40. Децентралізація державної влади: конституційно-правові аспекти/ редкол.: Ю. П. Битяк, І. І. Бодрова, П. М. Любченко [та ін.]; Нац. акад. прав. наук України, НДІ держ. буд-ва та місц. самоврядування. Харків: Право, 2019. 192 с.

41. Добровільне об'єднання територіальних громад в Україні / С. Г. Серьогіна, І. І. Бодрова, Любченко П. М., Болдирєв С. В., Лялюк О. Ю., Баранова Л. М., Печений О. П. Х.: ПромАрт. 2017. Вип. 21. 216 с.

42. Конституційно-правове забезпечення реформи децентралізації влади: вітчизняний та зарубіжний досвід / О. В. Петришин, С. Г. Серьогіна, І. І. Бодрова та ін.; Нац. акад. прав. наук України, НДІ держ. буд-ва та місц. самоврядування. Харків: Право, 2020. 236 с.

43. Любченко П. М. Муніципальне право України: підруч. Харків : Право, 2019. 512 с.

44. Серьогін В. О., Серьогіна С. Г. Децентралізація і місцеве самоврядування у контексті зміцнення народовладдя в Україні. Право України. 2019. № 10. С. 158-174.

Додаткові інформаційні джерела:

Підручники та навчальні посібники

45. Авер'янов В. Органи виконавчої влади в Україні. Навальний посібник. – К.: ІнЮре, 1997.

46. Біленчук П.Д., Кравченко В.В., Підмогильний М.В. Місцеве самоврядування в Україні. Муніципальне право. Навч. посібник для студентів вищих навчальних закладів. – К.: Атіка, 2000.

47. Бодрова І. І., Любченко П. М. Європейський досвід удосконалення місцевого самоврядування / Нац. акад. прав. наук України, Наук.-дослід. ін-т держ. буд. та місц. самоврядування; редкол. Ю. П. Битяк [та ін.]. Харків: Оберіг, 2012. 64 с.

48. Журавський В.С. Становлення та розвиток українського парламентаризму (теоретичні та організаційно-правові проблеми) – К.: Парламентське видавництво, 2002.

Монографії, брошури, наукові публікації в журналах та інших періодичних виданнях

49. Барабаш Ю.Г. Парламентський контроль в Україні (конституційно-правовий аспект). Монографія. – Харків, 2004.

50. Барікова А. А. Електронна держава: нова ефективність урядування: монографія. Київ: Юрінком Інтер, 2016. 224 с.

51. Бодрова І. І. Проблеми імплементації європейських стандартів у сфері компетенції місцевого самоврядування в Україні. Державне будівництво та місцеве самоврядування: зб. наук. пр. Харків: Право, 2019. Вип. 38. С. 2648.

52. Бодрова І. І. Проблеми правового регулювання державного нагляду за додержанням органами місцевого самоврядування Конституції та законів в Україні. Державне будівництво та місцеве самоврядування: зб. наук. пр. Харків: Право, 2019. Вип. 37. С. 37-55.

53. Бодрова І. І. Проблеми правового регулювання державного нагляду за додержанням органами місцевого самоврядування Конституції та законів в Україні. Державне будівництво та місцеве самоврядування: зб. наук. пр. Харків: Право, 2019. Вип. 37. С. 37-55.

54. Бодрова І.І. Добровільне об'єднання територіальних громад як конституційна гарантія місцевого самоврядування в Україні. Державне будівництво та місцеве самоврядування. 2021. Вип. 41. С. 76-92.

55. Болдирєв С. В., Чубарь С.С. Сучасний стан реалізації реформи децентралізованого устрою України: наявні недоліки та труднощі в запровадженні. Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Серія: «Юридичні науки». 2021. № 11. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://doi.org/10.25313/2520-2308-2021-11-7700>

56. Болдирев С. В., Стешенко Т. В. Пріоритетні напрями конституційної реформи в Україні в частині децентралізації. Державне будівництво та місцеве самоврядування: зб. наук. пр. Харків: Право, 2017. Вип. 33. С. 60-72.
57. Болдирев С. В., Чубарь С. С. Впровадження децентралізації в Україні: світовий та європейський досвід. Державне будівництво та місцеве самоврядування. 2018. Вип. 36. С. 48-64.
58. Величко В. О. Конституційно-правовий статус місцевих державних адміністрацій в Україні: монографія. Харків: Б. в., 2005. 208 с.
59. Величко В. О. Надання адміністративних послуг як функція органів місцевого самоврядування. Державне будівництво та місцеве самоврядування: зб. наук. пр. Харків: Право, 2018. Вип. 35. С. 68-82.
60. Величко В. О. Проблеми функціонування центрів надання адміністративних послуг. Державне будівництво та місцеве самоврядування: зб. наук. пр. Харків: Право, 2019. Вип. 38. С. 118-132.
61. Гаращук І.В. Питання ефективного використання ресурсного потенціалу об'єднаних територіальних громад. Державне будівництво та місцеве самоврядування : зб. наук. пр. Х.: Право, 2021. Вип. 41. С. 107 – 119.
62. Державна виконавча влада в Україні: формування та функціонування: Зб. наук. пр. / Кол. авт.; наук. кер. Н.Р. Нижник. – К.: УАДУ, 2000.
63. Закоморна К. О. До питання про визначення терміну "регіоналізація" в сучасній вітчизняній і зарубіжній доктрині. Державне будівництво та місцеве самоврядування: зб. наук. пр. Харків : Право, 2019. Вип. 38. С. 49-61.
64. Любченко П. М. Конституційно-правові основи розвитку місцевого самоврядування як інституту громадянського суспільства: монографія. Харків: Одісей, 2006. 352с.
65. Любченко П. М. Народовладдя та місцеве самоврядування: сутність і взаємообумовленість розвитку. Право України. 2019. № 10. С. 195-211.
66. Лялюк О. Ю. Актуальні питання співвідношення контролю та нагляду в системі місцевого самоврядування в умовах децентралізації. Державне будівництво та місцеве самоврядування : зб. наук. пр. Харків : Право, 2019. Вип. 37. С. 56-68.
67. Лялюк О. Ю. Основи організації і діяльності місцевих рад в Україні : монографія. Харків: Право, 2008. 287 с.
68. Лялюк О. Ю. Проблемні питання формування територіальної основи об'єднаної територіальної громади в процесі реформування місцевого самоврядування. Державне будівництво та місцеве самоврядування. № 35. 2018. С. 83-93.
69. Лялюк О. Ю., Полишин Г. В. Шлях до децентралізації: зарубіжний досвід для України. Державне будівництво та місцеве самоврядування. № 38. 2019. С. 41-55.
70. Лялюк О.Ю. Практичні приклади формування та вирішення окремих колізій та правової невизначеності у сфері місцевого самоврядування. Державне будівництво та місцеве самоврядування. 2022. № 43. С. 92-106.
71. Молчанова Ю. Ю. Муніципальне регулювання здійснення членами територіальної громади права на участь у місцевому самоврядуванні: дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.02. Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків, 2019. 236 с.
72. Муртіщева А. О. Компетенція уряду в контексті принципу поділу державної влади: сучасні виклики. Державне будівництво та місцеве самоврядування : зб. наук. пр. 2021. Вип. 41. С. 150-162.

73. Муртіщева А. О. Нормотворча діяльність Кабінету Міністрів України в умовах воєнного стану. Державне будівництво та місцеве самоврядування: зб. наук. пр. 2022. Вип. 43. С. 217-228.

74. Муртіщева А. О. Реформа місцевого самоврядування в Україні: досягнення та перспективи. Державне будівництво та місцеве самоврядування: зб. наук. пр. 2018. Вип. 35. С. 264-273.

75. Муртіщева А. О. Транспарентність у діяльності органів публічної влади: досвід зарубіжних країн. Юридичний науковий електронний журнал. 2021. № 10. С. 602-606. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.lsej.org.ua/10_2021/159.pdf

76. Наливайко Л. Р., Чепік-Трегубенко О. С. Транспарентність публічної влади: вітчизняний і зарубіжний досвід. Право України. 2015. № 6. С. 148-156.

77. Омелько І. І. Поняття і класифікація форм діяльності депутатів місцевих рад. Державне будівництво та місцеве самоврядування: зб. наук. пр. 2020. Вип. 40. С. 182-200.

78. Омелько І. І. Правове регулювання та практика реалізації форм діяльності депутатів місцевих рад в Україні. Visegrad Journal on Human Rights. 2020. № 2. Vol. 3. С. 129-135.

79. Омелько І. І. Форми діяльності депутатів місцевих рад в аспекті їх правового статусу. Порівняльно-аналітичне право. 2020. № 4. С. 71-78.

80. Омелько І.І. Сесійні форми діяльності депутатів місцевих рад в Україні. Державне будівництво та місцеве самоврядування: зб. наук. пр. Харків: Право, 2020. Вип. 39. С. 196-210.

81. Петришина М. О. Нормотворча діяльність в органах місцевого самоврядування в Україні: монографія. Харків: Право, 2011. 232 с.

82. Петришина М. О. Теоретико-правові проблеми забезпечення надання публічних послуг суб'єктам господарювання органами місцевого самоврядування. Право та інновації. 2020. № 2. С. 93-98.

83. Петришина М. О., Петришин О. О. Міжнародно-правові стандарти у сфері місцевого самоврядування : наук. доп. / М. О. Петришина, О. А. Петришин ; Нац. акад. прав. наук України, НДІ держав. буд-ва та місцевого самоврядування. Харків: Право, 2016. 44 с.

84. Правова наука України: сучасний стан, виклики та перспективи розвитку: монографія. Харків: Право, 2021. 680 с.

85. Проблеми правового регулювання територіальної організації влади в Україні: монографія / П.М. Любченко, С.Г. Серьогіна, І.І. Бодрова, О.Ю. Лялюк, К.О. Закоморна та ін.; за заг. ред. проф. П.М. Любченка. Харків, 2018. 442 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://dbms.institute/монографії/проблеми-правового-регулюваннятери>

86. Проблеми функціонування місцевих рад та їх виконавчих органів: моногр./ за ред. Ю. М.Тодики. Харків: Право, 2009. 540 с.

87. Савчин М. В. Сучасні тенденції конституціоналізму у контексті глобалізації та правового плюралізму: монографія. Х.: Право, 2018. 440 с.

88. Серьогіна С. Г. Муніципальні права особи: місцеве самоврядування в аспекті прав людини. Державне будівництво та місцеве самоврядування. 2018. Вип. 36. С.3-20.

89. Серьогіна С. Г. Напрями вдосконалення правового регулювання місцевого самоврядування в аспекті європейської інтеграції. Вісник Національної академії правових наук України. 2016. Вип. 3. С.43-48.

90. Серьогіна С. Г. Форма правління: питання конституційно-правової теорії та практики: монографія. Харків: Право, 2011. 768 с.

91. Серьогіна С. Г., Бодрова І. І., Петришина М. О. Муніципально-правова політика як пріоритетний напрямок правової політики в умовах реформування територіальної організації влади та європейської інтеграції України. Вісник Національної академії правових наук України. 2021, № 3. С. 129-143.

92. Серьогіна С. Г., Петришина М.О. Пошук оптимальної державноправової моделі контролю у сфері місцевого самоврядування та муніципальної нормотворчості: досвід країн ЄС. Державне будівництво та місцеве самоврядування: зб. наук. пр. / Нац. акад. прав. наук України, НДІ держ. буд-ва та місц. самоврядування. Харків: Право, 2022. Вип. 43. С. 52-74.

93. Соляник К. Є. Виконавчі органи місцевих рад в Україні: правовий статус і організація роботи: монографія. Харків: Крок, 2004. 255 с.

94. Соляник К. Є. Реформа місцевого самоврядування в Україні: концептуальні проблеми конституційно-правового забезпечення та перспективи розвитку. Право України. 2018. № 5. С. 207-223.

95. Соляник К. Є. Система джерел муніципального права. Право та інновації. 2015. №1. С.142-147.

96. Стешенко Т.В., Говоруха Л.С. Державницька теорія місцевого самоврядування у пострадянській правовій доктрині. Державне будівництво та місцеве самоврядування. 2021. Вип. 41. С. 62-75.

97. Стешенко Т.В., Пахомов А.В. До проблеми місцевого референдуму: правовий аспект. Юридичний науковий електронний журнал – електронне наукове фахове видання Запорізького національного університету, 2021. № 11. С.71-75.

98. Сучасний парламентаризм: український та світовий виміри: монографія/ Нац. акад. прав. наук України, НДІ держ. буд-ва та місц. самоврядування. Харків: Юрайт, 2018. 200 с.

99. Фролов О. О. Принцип державної підтримки та гарантії місцевого самоврядування в Україні: конституційно-правове регулювання і практика реалізації: монографія. Харків: Юрайт, 2014. 192 с.

100. Фролов О.О. Формування економічної (матеріально-фінансової) основи як форма державної підтримки й гарантування місцевого самоврядування. Державне будівництво та місцеве самоврядування : зб. наук. пр. 2016. Вип. 32. С. 61-71.

101. Чиркін А. С. Конституційно-правове регулювання місцевого самоврядування в Польщі, Угорщині, Чехії: монографія. Харків: Юрайт, 2019. 220 с.

102. Чиркін А. С. Характеристика місцевого самоврядування Словаччини в контексті відповідності стандартам Європейської Хартії місцевого самоврядування. Державне будівництво та місцеве самоврядування: зб. наук. пр. Харків: Право, 2019. Вип. 38. С. 89-102.

103. Щebetун І.С., Соляник К.Є. Право на мирні зібрання та його обмеження. Право і суспільство. 2021. № 1. С. 39-46.

104. Murtishcheva A. The principle of legality as a foundation of modern civil society. Improvement of the legal culture as a basis for the formation of civil society of modern times: collective monograph / O. Borschevska, O. Boryslavska, I. Krushnitska, etc. Lviv-Torun: Liha-Press, 2020. P. 93-109.

105. Serohina S, Bodrova I, Novak A. Delegation of State Powers to Local Self-Government Bodies: Foreign Experience and Ukrainian Realities. (Делегування

державних повноважень органам місцевого самоврядування: зарубіжний досвід та українські реалії). *Baltic Journal of European Studies*. Vol. 9: Issue 3. P. 263285.

106. Svitlana Serohina, Oleksandr Petryshyn, Vitalii Serohin. Decentralization of public power in Ukraine in the context of glocalisation. (Децентралізація державної влади в Україні в умовах глокалізації). *International Comparative Jurisprudence*. 2020. Vol 6, No 2. P.190-200.

107. Tatsiy V., Serohina S. Bicameralism: European Tendencies and Perspectives for Ukraine. *Baltic Journal of European Studies*. Vol.8 Issue 1 P.101122.

108. Teremetskyi V., Solyannik K, Zakomorna K. Fiscal decentralization of ukraine: search for new approaches for the development of local self-government. Financial and credit activity: problems of theory and practice. Vol.2 Issue 37 P.180189.

109. Ukrainian Legal Doctrine: in 5 volumes / Ed. by V.Ia. Tatsyi, eng. edition ed. and transl. by W.E. Butler. Vol. 2. Ukrainian Public Law Doctrine / ed. by Yu. P. Bytiak. 864 p.

110. Ukrainian Legal Doctrine: in 5 volumes / Ed. by V.Ia. Tatsyi, eng. edition ed. and transl. by W.E. Butler. Vol. 1: Fundamental Theoretical and Historical Jurisprudence / Ed. by O.V. Petryshyn. – London: Wildy, Simmonds and Hill Publishing, 2015. 976 p.